

Bắc Ninh, ngày tháng năm 2024

THAM LUẬN

Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cho công tác Quản lý Nhà nước về an toàn thực phẩm khi hoạt động theo hướng thống nhất một đầu mối quản lý trên địa bàn tỉnh.

1. Mở đầu

Trong bối cảnh hiện nay, an toàn thực phẩm (ATTP) là một vấn đề được xã hội hết sức quan tâm, nhất là khi tình hình thực phẩm không an toàn và ngộ độc thực phẩm ngày càng gia tăng. Để đảm bảo sức khỏe cộng đồng, việc quản lý an toàn thực phẩm cần phải được thực hiện một cách thống nhất và có hiệu quả. Chỉ thị số 17-CT/TW ngày 21/10/2022 của Ban Bí thư về tăng cường bảo đảm an ninh, an toàn thực phẩm trong tình hình mới đã nhấn mạnh tầm quan trọng của việc kiện toàn tổ chức bộ máy quản lý nhà nước theo hướng thống nhất chỉ một đầu mối; phân định rõ chức năng, nhiệm vụ, trách nhiệm của các ngành trong bảo đảm an ninh, an toàn thực phẩm. Tại tỉnh Bắc Ninh, việc nâng cao năng lực, trách nhiệm của đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý nhà nước về bảo đảm an ninh, an toàn thực phẩm là rất cần thiết để thực hiện hiệu quả Chỉ thị này.

2. Thực trạng về an toàn thực phẩm tại Bắc Ninh và định hướng nâng cao chất lượng nguồn nhân lực quản lý an toàn thực phẩm theo Chỉ thị số 17-CT/TW

Chỉ thị số 17-CT/TW đã nêu rõ việc cần phải hình thành một hệ thống quản lý thống nhất, bao gồm việc phân công trách nhiệm rõ ràng giữa các cơ quan liên quan. Hệ thống này không chỉ cần có tính linh hoạt mà còn phải đáp ứng yêu cầu về chất lượng nguồn nhân lực.

Lợi ích của mô hình thống nhất một đầu mối quản lý, đó là: Giảm thiểu sự chồng chéo, tăng tính hiệu quả trong việc ra quyết định và triển khai các hoạt động

kiểm tra, giám sát ATTP để tăng cường khả năng điều phối và xử lý các tình huống khẩn cấp liên quan đến ngộ độc thực phẩm hoặc các sự cố về ATTP.

Từ đó đặt ra thách thức, vai trò của nguồn nhân lực trong mô hình mới:

- Đội ngũ cán bộ phải có đủ kiến thức, kỹ năng để đảm nhận vai trò quản lý tổng hợp, có khả năng xử lý linh hoạt các tình huống liên quan đến ATTP.
- Cần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, đặc biệt là ở cấp cơ sở để đảm bảo tính hiệu quả của mô hình quản lý mới.

Hiện nay, theo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ, Việt Nam đã thí điểm thành lập Ban quản lý ATTP tại thành phố Đà Nẵng, tỉnh Bắc Ninh; riêng tại thành phố Hồ Chí Minh đã thành lập Sở An toàn thực phẩm. Theo đó, Ban Quản lý ATTP là cơ quan trực thuộc UBND tỉnh, có chức năng giúp UBND tỉnh thực hiện nhiệm vụ QLNN về ATTP trong suốt quá trình sản xuất, sơ chế, chế biến, bảo quản, vận chuyển, lưu thông, phân phối, kinh doanh đối với tất cả các loại thực phẩm, phụ gia thực phẩm, chất hỗ trợ chế biến, dụng cụ, vật liệu bao gói, chứa đựng thực phẩm, bếp ăn tập thể, cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống thuộc phạm vi quản lý về an toàn thực phẩm của Sở Y tế, Sở NN&PTNT, Sở Công thương được phân công, phân cấp trong quá trình quản lý về ATTP.

Về cơ cấu tổ chức, Ban Quản lý ATTP gồm 3 phòng chuyên môn, nghiệp vụ; 5 Đội Thanh tra và 01 đơn vị sự nghiệp trực thuộc. Đây là mô hình Ban Quản lý ATTP tập trung, thống nhất.

Biên chế Ban Quản lý bao gồm biên chế công chức và số lượng người làm việc trong đơn vị sự nghiệp công lập do UBND tỉnh tự cân đối trong tổng biên chế công chức, số lượng người làm việc trong các cơ quan, tổ chức hành chính, đơn vị sự nghiệp của tỉnh được cấp có thẩm quyền giao; bảo đảm không tăng biên chế. Hiện nay, Ban QLATTP tỉnh Bắc Ninh được giao 28 biên chế công chức và 58 biên chế viên chức.

Bắc Ninh là một tỉnh đang phát triển nhanh chóng với nhiều khu công nghiệp, thu hút một lượng lớn lao động. Tuy nhiên, điều này cũng tạo ra những

thách thức về an toàn thực phẩm. Theo báo cáo từ cơ quan chức năng, tình trạng thực phẩm không an toàn, không rõ nguồn gốc, cũng như việc sử dụng hóa chất độc hại trong sản xuất thực phẩm vẫn diễn ra khá phổ biến đòi hỏi một hệ thống quản lý an toàn thực phẩm hiệu quả và đồng bộ.

Thực trạng về quản lý ATTP trên địa bàn cho thấy còn không ít khó khăn và bất cập như: Nguồn nhân lực trong hệ thống quản lý còn thiếu về số lượng cũng như yếu về chất lượng, chưa đáp ứng được nhu cầu thực tế. Chất lượng nguồn nhân lực chưa đáp ứng yêu cầu do cán bộ chưa được đào tạo chuyên sâu về lĩnh vực này, dẫn đến việc thiếu kiến thức và kỹ năng cần thiết trong quản lý, giám sát và xử lý các vấn đề liên quan đến an toàn thực phẩm. Hệ thống kiểm nghiệm còn thiếu trang thiết bị, thiếu các văn bản kỹ thuật. Chưa thiết lập được hệ thống thông tin tuyên truyền về công tác VSATTP và cảnh báo nguy cơ, kiểm soát nguy cơ gây ô nhiễm thực phẩm. Đội ngũ giám sát, kiểm tra, thanh tra VSATTP còn mỏng, đặc biệt là ở cấp huyện và xã. Bên cạnh đó, hiện nay Nghị định 07/2012/NĐ-CP đã hết hiệu lực và chưa có văn bản pháp luật quy định cụ thể về thanh tra chuyên ngành an toàn thực phẩm.

3. Một số giải pháp nhằm Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực làm công tác quản lý nhà nước về an toàn thực phẩm

Một là, tăng cường nguồn lực con người trong công tác bảo đảm ATTP bằng việc phát triển về số lượng, nâng cao chất lượng và hiệu quả trong sử dụng.

Tập trung vào các biện pháp đào tạo, tập huấn về ATTP cho đội ngũ chuyên trách, cán bộ quản lý, thanh tra, kiểm nghiệm ATTP của các tuyến. Tổ chức đào tạo lại cán bộ quản lý, thanh tra, kiểm nghiệm an toàn thực phẩm tại các tuyến; từng bước tăng tỷ lệ cán bộ có trình độ đại học, trên đại học. Cần tổ chức các khóa đào tạo chuyên sâu cho cán bộ quản lý an toàn thực phẩm, từ cấp tỉnh đến cơ sở, từ kiến thức cơ bản đến các vấn đề nâng cao như kỹ thuật kiểm tra, đánh giá chất lượng thực phẩm, quản lý rủi ro trong an toàn thực phẩm. Ưu tiên đào tạo, tập huấn nghiệp vụ thanh tra, kiểm tra, kiểm nghiệm, lấy mẫu, phòng, chống ngộ độc thực phẩm cho cán bộ quản lý ATTP cấp huyện, cấp xã. Thường xuyên tổ chức

tập huấn, phổ biến kiến thức về ATTP, quy trình sử dụng thuốc bảo vệ thực vật, thuốc thú y, phân bón, chất phụ gia, chất hỗ trợ trong sản xuất, chế biến, bảo quản thực phẩm cho người sản xuất, kinh doanh thực phẩm trên địa bàn tỉnh.

Phát triển kỹ năng quản lý và phối hợp: Tăng cường các khóa đào tạo kỹ năng quản lý, điều hành, và phối hợp liên ngành cho đội ngũ cán bộ. Chú trọng đến kỹ năng giám sát và kiểm tra, giúp cán bộ chủ động phát hiện và xử lý các vi phạm về ATTP. Công tác thanh tra là biện pháp quan trọng nhất trong kiểm soát thực phẩm, vì vậy cần có một đội ngũ thanh tra đủ số lượng và bảo đảm đủ năng lực chuyên môn mới kiểm soát và xử lý được tất cả các khâu của chu trình thực phẩm.

Đẩy mạnh công tác đào tạo tại các trường đại học, các viện nghiên cứu; cần có mã ngành đào tạo về an toàn thực phẩm hệ cao đẳng, đại học. Đưa nội dung giáo dục an toàn thực phẩm vào các cấp học phổ thông. Đẩy mạnh nghiên cứu khoa học: Các viện nghiên cứu, các trường đại học tập trung nghiên cứu xác định, đánh giá và các giải pháp can thiệp nhằm cải thiện tình trạng an toàn thực phẩm.

Tăng cường biên chế, bố trí đủ cán bộ tại các bộ phận, các đơn vị theo “Đề án vị trí việc làm” nhằm tối ưu hóa khả năng quản lý và điều hành các hoạt động bảo đảm ATTP trên phạm vi toàn quốc. Đối với địa phương cần tăng cường trách nhiệm của Chủ tịch UBND các cấp trong việc đảm bảo ATTP trên địa bàn, đặc biệt là việc kiểm soát ATTP thức ăn đường phố, bếp ăn tập thể; giám sát chặt chẽ việc kinh doanh và sử dụng rượu, bia, thuốc BVTV, thuốc thú y, chất kích thích tăng trưởng; tiếp tục triển khai các mô hình vùng nguyên liệu an toàn, chuỗi cung cấp thực phẩm an toàn; tăng cường kiểm soát thực phẩm nhập lậu. Đẩy mạnh công tác xây dựng quy hoạch và triển khai thực hiện quy hoạch vùng sản xuất ATTP; cơ sở giết mổ tập trung, chợ đầu mối nông sản.

Hai là, nâng cao hiệu quả công tác Đào tạo, bồi dưỡng (ĐTBD) cán bộ lãnh đạo, quản lý: Nâng cao tinh thần trách nhiệm và đạo đức CBCC trực tiếp tham gia xử lý các vi phạm hành chính. Tăng cường các biện pháp giáo dục cho CBCC về tinh thần trách nhiệm, ý thức tận tâm, tận tụy với công việc. Ban hành và thực

hiện nghiêm quy chế công vụ, công khai hóa hoạt động XLVPHC, nâng cao trách nhiệm, ý thức tổ chức kỷ luật của đội ngũ cán bộ... Đào tạo, bồi dưỡng cần gắn liền với quy hoạch. Trên cơ sở quy hoạch cán bộ, xây dựng kế hoạch ĐTBĐ. Chỉ có quy hoạch mới xác định được nhu cầu đào tạo, bồi dưỡng thông qua ĐTBĐ cán bộ được nâng cao trình độ về mọi mặt đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ khi được bổ nhiệm.

Ba là, cần Xây dựng hệ thống tiêu chuẩn chức danh quản lý về ATTP. Xây dựng và thực hiện chiến lược phát triển nguồn nhân lực về quản lý ATTP trên cơ sở khảo sát, đánh giá, tập hợp nhu cầu đào tạo ngắn hạn và dài hạn đối với từng lĩnh vực và chuyên ngành trong hệ thống từ trung ương đến địa phương.

Bốn là, Tăng cường hợp tác với các tổ chức quốc tế và các doanh nghiệp.

Các cơ quan chức năng cần tìm kiếm sự hợp tác với các tổ chức quốc tế, các doanh nghiệp chuyên môn sâu về an toàn thực phẩm để học hỏi kinh nghiệm và kỹ năng trong quản lý an toàn thực phẩm. Tăng cường hợp tác quốc tế, thu hút đầu tư nước ngoài, kêu gọi hỗ trợ về kinh phí cũng như kỹ thuật cho công tác an toàn thực phẩm. Việc kết hợp với các tổ chức quốc tế sẽ giúp nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ quản lý về an toàn thực phẩm tại địa phương.

Năm là, Xây dựng chế độ đãi ngộ và thu hút nhân lực chất lượng cao.

Xây dựng các chính sách thu hút nhân lực có trình độ cao vào làm việc trong lĩnh vực ATTP, đặc biệt là các chuyên gia có kinh nghiệm. Tạo điều kiện làm việc thuận lợi và môi trường công tác tích cực để giữ chân nhân tài.

Sáu là, Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý ATTP.

Sử dụng các công nghệ hiện đại trong giám sát và quản lý ATTP để hỗ trợ công tác quản lý. Đồng thời, đào tạo kỹ năng sử dụng công nghệ cho cán bộ để tăng tính hiệu quả trong công việc.

Bảy là, về Tài chính

Nguồn tài chính là điều kiện cần thiết để duy trì bộ máy quản lý nhà nước và triển khai các hoạt động trong quản lý nhà nước về ATTP. Nguồn kinh phí để

đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị, đào tạo nâng cao năng lực quản lý của đội ngũ cán bộ. Cơ chế tài chính phù hợp không những khuyến khích, động viên đội ngũ cán bộ nhiệt tình, hăng say, yên tâm trong công tác từ đó nâng cao hiệu quả quản lý mà còn phát triển và đẩy mạnh các hoạt động chuyên môn như mở rộng hệ thống kiểm nghiệm về ATTP, đầu tư trang thiết bị cần thiết cho hoạt động tuyên truyền, tập huấn, thanh tra, kiểm tra.

Tóm lại, Đánh giá hiệu quả và điều chỉnh chính sách.

Để đảm bảo chất lượng nguồn nhân lực, cần thường xuyên đánh giá hiệu quả công tác quản lý an toàn thực phẩm. Trên cơ sở đó, các chính sách cần được điều chỉnh kịp thời để phù hợp với thực tiễn và nâng cao hiệu quả hoạt động.

4. Kiến nghị:

a) Đối với Chính phủ và các Bộ, ngành Trung ương:

Xây dựng văn bản pháp lý thống nhất giữa các Bộ, ngành và sớm xây dựng bộ máy quản lý và kiểm soát ATTP tập trung một đầu mối, nhất thể hóa cơ quan quản lý ATTP như: Ở Mỹ - Cơ quan Thực phẩm và Dược phẩm (FDA), Cục An toàn chất lượng thực phẩm ở Thái Lan trực thuộc Chính phủ. Trên cơ sở nguyên tắc tiếp cận hệ thống và toàn bộ chu trình thực phẩm, xây dựng bộ máy quản lý và kiểm soát vệ sinh an toàn thực phẩm, phân công trách nhiệm các bộ/ngành, địa phương liên quan và cơ chế phối hợp giữa chúng bởi năng lực của bộ máy là yếu tố quyết định hiệu quả công tác quản lý thực phẩm.

Bên cạnh đó, cần xây dựng được hệ thống quy định pháp luật đồng bộ. Hệ thống này phải đầy đủ trên các khía cạnh về luật thực phẩm, phụ gia thực phẩm, vấn đề hóa chất bảo vệ thực vật, vấn đề kiểm dịch, các tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật... và việc cụ thể hóa các quy định pháp luật bằng những biện pháp cụ thể trong từng hoạt động sản xuất, kinh doanh, xuất nhập khẩu, lưu thông thực phẩm đóng vai trò quan trọng khi thực thi.

Trung ương cần xây dựng hệ thống kiểm soát thực phẩm theo nguyên tắc: phân tích mối nguy, tiếp cận quản lý hệ thống “ngăn ngừa, phòng chống, kiểm soát

và xử lý” và kiểm soát toàn bộ chu trình thực phẩm “từ trang trại đến bàn ăn”. Hệ thống tiêu chuẩn ATTP cần được xây dựng mang tính khả thi, hiệu quả cao trong phòng ngừa và xử lý khắc phục những vi phạm ATTP sao cho phù hợp với điều kiện của Việt Nam, đặc biệt là phù hợp về mức thu nhập và tập quán ăn uống.

b) Đối với UBND tỉnh Bắc Ninh:

- Đầu tư nguồn lực cho việc đào tạo và phát triển nhân lực chuyên môn về an toàn thực phẩm.

- Chỉ đạo tăng cường phối hợp giữa Ban Quản lý ATTP tỉnh với các Sở, Ban, Ngành và các địa phương trong công tác quản lý ATTP.

5. Kết luận

Việc nâng cao chất lượng nguồn nhân lực là yếu tố then chốt để tăng cường hiệu quả quản lý nhà nước về ATTP trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh, đặc biệt khi áp dụng mô hình thống nhất đầu mối quản lý. Cần có sự đầu tư đồng bộ về chính sách đào tạo, thu hút nhân lực và ứng dụng công nghệ để xây dựng một đội ngũ cán bộ có năng lực, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao trong công tác quản lý ATTP. Thực hiện tốt các giải pháp nâng cao chất lượng nguồn nhân lực sẽ góp phần vào việc quản lý ATTP một cách hiệu quả, đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế xã hội của tỉnh. Chỉ khi có một đội ngũ cán bộ đủ năng lực, có chuyên môn cao, công tác quản lý ATTP mới có thể đạt được kết quả mong đợi, bảo vệ sức khỏe cộng đồng; xây dựng một xã hội văn minh, hiện đại và phát triển kinh tế địa phương.